

Egy évre	- - - -	12 korona
Félévre	- - - -	6 korona
Negyedévre	- - - -	3 korona
Egyes szám ára	- - - -	8 fillér.

HATÁRŐR

UJVIDÉK,
1907. jun. 21, péntek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Brankovics patriárka borderója.

Uj adatok. — Megvesztegetett patriárka. — Szenzációs ítélet. — Le kell mondania.

A szerb nép talpra áll. — Nem türik tovább.

Brankovics György, karlócai érsek-patriárka ügyei csak nem kerülnek le a napirendről és ameddig ő szentsége állását, főpapi méltóságát el nem hagyja és akár a jól megérdemelt nyugalomban, akár pedig kolostorban le nem vezekli bűneit, — a görög keleti szerb egyházban nyugalom nem lesz, a felizgatott kedélyek háborgását nem lehet lecsillapítani és a harc az egyházfejedelem és egyháza közt szünetlenül tartani fog. Bukása elkerülhetetlen, taktikázhatik, elmentálhat, furfangoskodhatik, de a sorsa meg van pecsételve. Azt ki nem kerüli. Meglehet, hogy aranyhidat bocsájtának rendelkezésére, melyen át a nyugalomba vonulhat, de ha nem veszi azt igénybe, a közfelháborodás el fogja seperni. Kíméletlenül, mint amely lelkiismeretlenül görccsösen ragaszkodik fényes főpapi méltóságához, melyre csak szégyent hozott ország-világ előtt.

II.

A *Határőr* legutóbbi számában megkezdettük „*Brankovics patriárka borderója*” címmel azon új adatok leközlését, amelyek eddig egyáltalán nem, vagy ha igen, úgy csak nagyon homályosan voltak ismeretesek. Elmondottuk hiteles okiratok, a temesvárosi levéltárban elfekvő okmányok alapján *Brankovics* patriárkának azt a visszaélését, amelyet temesvári püspök korában követett el, amikor a püspöki palota és a mellékepiletek javítása céljaira felvett több ezer korona költséget zsebrevágta. Elmondtuk, hogy miként tűntek el az erre vonatkozó számadatok a temesvári püspöki levéltárból és nem mulasztottuk el rámutatni arra, hogy kinek állott érdekében ezeket az aktákat ellopni.

Ma pedig újabb adatokkal állunk elő! Aktákból írjuk ki, közöljük az akták számait, megtekintheti bárki, elolvashatja akárki.

Brankovics György, a jelenlegi érsek-patriárka temesvári püspök korában a kezelésére bizott földekből egykori barátjának: *Gerlich Jánosnak*, a Szent-György kolostor földjeit bérbeadta. Már akkor sok mindenről rebesgett a fáma, de a furfangos *Brankovics* „elhallgattatta” az „okvetetlenkedőket”. Nem hitte, hogy ez az ügy valaha kiderülne. Pedig másképp történt és a legvakmerőbb visszaélés, a leghitványabb vesztegetés kitudódott.

Gerlich János 1900-ban *Brankovics György*től régi követelését kérte. *Buzdért, zabért, szendért, takarmányért és készpénz fejében Brankovics György Gerlich Jánosnak 1800 forinttal tartozott. Brankovics tagadta a tartozást. Gerlich perelni volt kénytelen és vasuti fuvarlevelekkel bebizonyította, hogy a perelt összeg nagyrésznének megfelelő zabot, szénát, takarmányt küldött Brankovicsnak. Ekkor Brankovics kénytelen volt visszaemlékezni és elismerte a perelt buza, széna, zab és takarmány átvételét, de azoknak megvásárlását tagadta, mert ő azokat még akkor kapta ajándékba, amikor a földet Gerlichnek bérbeadta.*

Eskü alatt vallotta, hogy *Gerlichnek* a kezére járt, hogy az a földeket „megkapja”

és megengedte neki, hogy a bérleti összeget ne a rendes időben fizesse meg.

Nem légből kapott kohlomány ez; hanem *megbojtránkoztaiban szomorú igazság*. De beszéljenek maguk az akták.

A temesvári kir. járásbíróság megkeresésére a karlócai kir. járásbíróság 1902. augusztus 26-án *Brankovics György* patriárkát kihallgatta és hozzá a következő kérdéseket intézte:

1. Volt-e Önnek *Gerlich Jánossal* írásbeli szerződése?
2. Kapott-e Ön *Gerlich Jánostól* 192 zsákban 101 métermázsa sulyu zabot?
3. Ajándékba kapta-e azokat, vagy vette-e?
4. Igaz-e, hogy megígérte tartozásának kiegyenlítését?

Ezek voltak a kérdések. *Brankovics* patriárka ő szentsége eskü alatt azt vallotta, hogy közte és *Gerlich János* közt írásbeli szerződés nem volt, amikor *Gerlich* Boszniából visszajött, akkor kérte *Gerlich* először a 101 métermázsa zab árát. *Gerlich*től sohasem vett zabot, csak az igaz, hogy ajándékba kapta, mert kezére járt, hogy a bérletet megkapja és megígérte, hogy a bérleti összegnek rendes időben való megfizetésétől eltekint.

„Biztosan tudom, hogy ajándékba kaptam zabot, de hogy mennyit, nem tudom. Ha vettem volna, tudnom kellene, mert a számlákról pontos jegyzéket vezettem.”

És *Brankovics György* vallomását saját keze aláírásával látta el és vallomására esküt tett.

A temesvári kir. járásbíróság ezek után azt az ítéletet hozta, hogy *Brankovics* nem tartozik *Gerlichnek* a perelt összeget fizetni, mert esküvel erősített vallomása szerint a zabot ajándékba kapta.

A temesvári kir. törvényszék, ahova az ügy felebbezés folytán került *Brankovicsot* az összeg megfizetésében marasztalta el. Elítélte 909 korona tőkére és annak 5% kamatjára: 189 korondra. Az ítélet száma: D. 223/13. 902. Az érdekes ítélet indokolása szerint *Brankovics* azért kapta volna ajándékba a zabot, mert temesvári püspök korában a Szt.-György kolostor felett felügyeletet gyakorolt. *Gerlichnek*, mint ilyen, kezére járt, hogy a földet megkapja és megengedte, hogy a szerződés ellenére nem a rendes időben fizesse a bérleti összeget. A törvényszék azért volt kénytelen marasztaló ítéletet hozni, mert *Brankovics tiltott uton jutott a zabhoz és ezen feltétel alatt a zabot nem szabadott volna elfogadnia*. Az ítélet szövege szerint ezzel végződik:

„*Brankovics* alperes beismeri, hogy a zabot azért kapta, mert tiltott szolgálatot tett. Ajándéknál pedig ellenszolgálatról szó sem lehet. *Brankovics* 1902. aug. 26-án eskü alatt felvett vallomásában beismerte, hogy ezt megkapta. Mint temesvári püspöknek saját egyháza vagyonának érdekeit kellett volna védenie.”

Brankovics pedig eladta egyházát, nem egy tál lencséért, hanem 192 zsák zabért. Ez *turpis causa*, vagyis *tiszteségtelen cselekedet*. Köteles lenne a kárt, amit *megvesztegetése*ért elfogadott, az egyháznak visszaszolgáltatni. Ellentétbe került a büntető törvénykönyvvel, de a

kánoni törvények ellen is vétett. *Le kellett volna mondania patriárkai állásáról*. De *Brankovics* királyi abolúciót, *pertörleszt* kapott. A *pertörlesztben* az is benne volt, hogy a *jövőben ilyesmit ne merjen tenni*. *Brankovics* emiatt dühbe gurult és felrohant *Szell Kálmánhoz*, az akkori miniszterelnökhöz és neki elpanaszolta keservét, de *Szell*, azt felelte neki, legyen megelégedve, mert bár *Jágics József*, az akkori vizsgálóbiztos, — aki a *Brankovics* ügy megvizsgálására lett kiküldve, — nagyon enyhén vezette a vizsgálatot, de a vizsgálat eredményeiből is kitűnik, hogy sok mindent nem szabadott volna megtennie és a királyi abolúció ezekre ki sem terjeszkedett.

Miként viselkedett azután? A megvesztegettetésére kapott 909 koronát és 189 korona kamatot *maig sem fizette vissza*. Szerinte amit tett, tisztességes dolog volt.

Világos, hogy *moral insanitában* szenved. Ebből a betegségéből származnak piszkos ügyei. De e betegség nagy szerencsétlenség és vissza kell vonulnia, hisz diszes és magas egyházi méltóságot visel.

Ahelyett megvásárolja a megvásárolható sajtót, agyba-főbe dicsérteti magát, bizalmi nyilatkozatokat gyártat, melyeken hamis aláírások vannak. Amit bérlői, barátai nyíltan hirdetnek, az *zsványbecsület*. Nem azt marják, aki az egyházat meglöpté, de vadállati módon rávetik magukat arra, akik *Brankovics* üzemleit leplezték. Ők az egyház tekintélyét védik, de *Brankovicsot* türenek.

A kongresszus *Musiczky Döme dr.* országgyűlési képviselő indítványára lesújtó ítéletet mondott *Brankovicsról*, de ő távozásról tudni sem akar. A nép azalatt azt kiáltja: „*Brankovics nem a mi patriárkánk, nekünk nem kell ez az ember*.” Ha barátai hamarosan kolostorba nem helyezik, úgy a szerb nép talpra fog állani és nyilvános népgyűléseken, egyházi gyűléseken fogja követelni távozását.

Ott keres orvosságot *Brankovics* súlyos betegségére.

De megkérdi a szerb nép a püspöki zsinatot is, hogy miért bujt a formaságok mögé, miért nem oldotta meg a kérdést? A patriárka is püspök, sőt azok közt a legelső! Vagy a püspökök vele egyformák?

Erre a szerb nép választ követel, mert nem lehet megelégedve azzal, hogy a kongresszus nem volt hivatva *Brankovics* felett itélkezni.

Igy tovább nem maradhat! Egy nép se türe meg egyháza élén. A szerb sem fogja megtűrni!

Hova kerüljön a vásártér?

A városi törvényhatósági bizottság a vásártér parkirozásának elrendelésével egyidejűleg annak kihelyezését is elhatározta. A városi tanács, tekintettel arra, hogy az új vásártér céljaira szánt terület beveteményezve volt, a májusi vásárnak megtartására a római kath. temető és a szőlőtelepek közti, vagyis a futaki-út baloldalán levő területet jelölte ki, hol a vásárt valóságban meg is tartották.

Juniushoz a bevetett természetmennyek le lesznek aratva, így az új vásártérre eredetileg szánt területen az augusztusi vásár már megtartatható volna.

Japavica György dr., városi gazdasági tanácsos az új vásártér ügyében terjedelmes és alaposan indokolt javaslattal állt a tanács elé, mely azonban az előterjesztést, — en bloc, — visszautasította.

Alkalmunk volt a gazdasági tanácsos javaslatát elolvasnunk és belőle a következő érvekben gazdag, okos, helyes és igaz részeket tallózzuk ki:

„Egy törvényhatóság, mely csak a köznek érdekeit van hivatva szolgálni, ha bármely közintézményt létesít, annak elhelyezését illetőleg elsőrendű kötelessége gondoskodni arról, hogy az úgy legyen elhelyezendő, hogy az első sorban az összpolgárságnak, másodsorban minél több egyednek hasznára és előnyére váljék, mert kétségtelen, hogy minden egyes közintézménynek elhelyezése által annak fejlődésére a környezete emelkedik és fejlődik.

Ezeknek előrebocsátása után megállapíthatni óhajtom, hogy állandó vásárterünknek alkalmasnak mondható jelenleg csak két hely van és pedig az egyik a római kath. temető és szőlőtelepek közti kb. 10 holdnyi terület, — a másik pedig a régi vásártérnek az oborok felé való folytatása és pedig két hold 800 négyszögöl forgalmon kívül helyezendő ut, ahhoz a városi területtől kihaladó hat hold 120 négyszögöl szántóterület és az oborok előtti egy hold 900 négyszögöltre kiterjedő tér, vagyis összesen 10 hold, 820 négyszögölnyi térség.

Ha ennek a két helynek a hozzáférhetőségét figyelembe vesszük, azt látjuk, hogy míg az első hely csak a futaki utcáról, illetve a futaki országútról és kamenici útról közelíthető meg, addig az utóbbi hozzáférhető a pirosi útról két kövezett uttesten, az Alkotmány-utcából kinyitandó új útról, Futak felől jövőkre, akik különösen marhát hajtanak fel, a Mladenov útról, a futaki utcától és a városi szállásokról, Tiszta-istvánfalváról és Temerinből jövőkre Kamber és Peics utcákon át — gyér forgalomra való tekintettel — sokkal kényelmesebb a marhafelhajtás, a pirosi utra, illetve azok tőszomszédságában elhelyezendő vásártérre, mint a népes és nagy forgalmu Petőfi, illetve futaki utcára, különösen nyári időben, amikor a Futaki utcán nagy gyümölcs piac miatt fuvarozni is alig lehet, nem pedig a messzi távolról vásárra hozott marhákat és más állatokat köröszlőhajtani. Mert itt jól meg kell jegyeznünk, hogy a temerini útról a marhafelhajtásnak a zöme mindig csak a pirosi uton történik, ami most a katolikus temető menti területeken ki van zárva, mert erre a Kálvária mögötti szűk ut ilyen nagy marhafelhajtásra nem alkalmas.

De nézzük tovább. Egy állandó vásártér elhelyezésénél mindig az kell, hogy legyen a főszempont, hogy az olyan helyre tétessék, hol annak a fejlődése idővel biztosítva legyen. A pirosi ut mentén még egy pár száz holdat meghaladó városi területek vannak, tehát itt a vásártérhez még mindig annyi új területet lehet hozzácsatolni, amennyi szükséges, míg a szőlőtelepek melletti területre ép az ellenkező áll, mert beleszámítva a m. kir. honvédség, a városi ut és őrmester által birt kerti területeket és összes gödröket, ott összesen 12 hold 800 négyszögölni terület áll a városunk rendelkezésére. Most, — ha figyelembe vesszük, hogy 1—2 év múlva a már most megtelt római katolikus temetőt 5—5 hold területtel ki kell szélesíteni, oda jutunk, hogy ezen most talán a célnak megfelelő területből 1—2 év múlva alig 4—5 hold fog maradni és akkor ugyanoda fogunk jutni, ahol most vagyunk, vagyis újból kell gondoskodnunk a vásártér kihelyezéséről. Nem is véve figyelembe azt, hogy nyári és gyümölcs-érő időszakban a sok váratlan éjjeli vásári vendég kiszámíthatatlan és megtéríthetetlen károkat fog

okozi az egyes szőlő és gyümölcs tulajdonosoknak; továbbá, hogy a római katolikus temetőnek árnyékolt és gyepes helyei állandó delelő és pihenő állomása lesz a távolról vásárra ide-özönlő vendégek számára, de különösen pedig akkor, ha a katolikus köztemetőnek kiterjesztése által ezen terület még kisebb keretek közé lesz szorítva.

Végül figyelmen kívül nem szabad még azt sem hagynunk, — amit előterjesztésem elején szóvá tettem — hogy t. i. minden közintézmény létesítésénél oda kell törekednünk, hogy az nemcsak a köznek, hanem evvel egyidejűleg minél több egyednek, tehát mégis az összességnek hasznára és fejlődésére szolgáljon.

Ezt aplikálva konkrét esetünkre, hogyha a katolikus temető mentén helyezük el az állandó vásártérrel, ott városunk fejlődése semmiképp sem lesz előmozdítva. Ellenkezőleg, ártalmára lesz a szomszéd szőlőtelepeknek, a köztemetők nyugalmanak, a felépítendő új kórház betegének és a létesítendő új parknak, mert abba is fog éjjel tanyáznai az összesereglett vásári vendégsereg minden bizonynyal a parkfelügyelőségnek és kertészének nem nagy öröme.

Míg ha a pirosi ut tőszomszédságában kijelölt területekre elhelyezzük az állandó vásárt, az a városrészt egész új lendületet fog nyerni, mert nyomban korcsma és üzlethelyiségek keletkeznek majd ott s a most teljesen elhanyagolt városrészben fejlődik az ipar és kereskedelem. De ezenkívül az oborokra vezető vasuti vágány kiépítése után ez a hely gypontja lesz az állat és marhavásár kereskedelmének, amennyiben oda vasuton messze idegenből lesznek ezek importálva és innen újból még távolabb eső helyekre exportálva s ami a legfőbb, végre-valahára meg fognak szünni azon anomáliák, hogy a legnépesebb utcáinkon át naponta állandóan állatokat szállítanak a vasútra, amint ezt jelenleg tesszik.

Javasolom tehát ezért, hogy az állandó vásár a pirosi ut tőszomszédságában az általam körülrít területekre helyeztessék el.“

A városi tanács az előterjesztést *egészében elvetette*. Fenntartjuk magunknak a jogot, hogy a tanács érthetetlen és indokolatlan elhatározását legközelebb szóvá tételünk és azt a maga értékére leszállíthassuk. Addig is, míg erre sor kerül, elmondjuk az eseményeket és hozzá egyelőre magyarázatokat nem fűzünk.

A városi tanács *Illye György*, zombori magy. kir. törvényhatósági állatorvost véleményes jelentése megtétele céljából Ujvidékre meghívta és a vásártér helyének megvitatására egy bizottságot küldött ki, mely a szakértő állatorvossal a helyszínén ki fog szállani.

A zombori szakértő szerdán Ujvidéken volt és *Friedmann Mór* városi m. kir. állatorvossal a területet megtekintette és a *pirosi úti menti vásártérrel alkalmatlannak mondta*. Szakvéleményét pár nap múlva terjeszti be és ahoz majd mi is hozzá kívánunk szólni!

De hol veszett el a bizottság? Mert csak a két állatorvos úr volt künt és a gazdasági tanácsos is csak véletlenül került oda és tudta meg, hogy a szakértői szemlét már megtartották.

Borzalmas kettős gyilkosság.

A gyilkos kürtös.

A tettest elfogták.

Ujvidék lakossága csütörtök reggel páratlanul vadállatiasan végrehajtott borzalmas kettős gyilkosság hírére ébredt.

A Vörösmarty és Laktanya-utcák sarkán van egy kis szatócsüzlet, melyhez korcsma is tartozik. Ez a bolt és korcsma *Fuchs György* tulajdona, de azt huzamosabb idő óta *Ritter Ferenc* bérelte.

Ritter Ferencnek szép fiatal leánya van, akinek bizony sokan udvaroltak. Az udvarlók legtöbbször a szatócs üzlettel szemben levő hatodik cs. és kir. gy. e. laktanyából kerültek ki, akik gyakran késő éjjelig együtt ültek a korcsmárosnéval és annak szép leányával. Így volt az szerda este is.

Együtt ült a korcsmáros feleségével és leányával, velük voltak barátaik: Kaszt

Ambrus, Willi Antal, Ritter Valentin Ó-Futakról és mások. Egy másik asztalnál ült *Weselski János*, zászlóalj-kürtös-őrmester.

Az óra már éjfél után 1/2 órát mutatott, amikor *Ritter Ferenc* barátait a szomszédos Tévébe egy kávéra hívta. Fel is kerekedett a társaság és eltávozott. Időközben *Weselski* is hirtelen eltűnt, de eltűnése senkinek fel nem tűnt, senki emiatt nem gyanakodhatott.

Fél kettőkor hagyta el a társaság a Laktanya utca 7. alatti korcsmát. A Tévében már minden le volt zárva és így más korcsmákba mentek.

Félnégykor *Ritter* vendégeivel saját kocsmájába jött vissza, hogy egy pohár pálinkával az éjjeli mulatozásnak véget vessenek. *Ritter* vendégeit a korcsma udvarában helyezte el, maga pedig a söntésbe készült, amikor a tornác alatt, néhány lépésre az előszoba előtt véreből találta hites feleségét. *Ritter* rémült sikoltására barátai is odasiettek, kik közül egyiknek figyelmeztetésére az előszoba padlóján, az anya holttestétől néhány lépésre, borzasztóan összeszűrva vértócsában uszva halva látták *Ritter Ferenc* 15 éves lányát: Katalinát. Rettenetes kép tárult a nézők elé.

Ritter Ferencné, 35—36 éves asszony térdre rogyva hanyat feküdt. Köröskörül vértócsa. Testéről darabokban lógott le a ruha, mely alatt számtalan seb véres nyoma jelezte a vadállatias tettét. Teste már teljesen ki volt hülve.

Ritter Viktoria 15 éves serdülő szép leány volt. Korához képest erősen fejlett. Véreből fetrengött, amikor reá akadtak. Arcára borulva feküdt a vértől átázott padlón Hata csupa vágott és szurott seb. Első tekintetre lehetett látni, hogy menekülés közben érték a szurások és ezek oltották ki életét.

Időközben értesítették a rendőrséget, ahonnan *Vasdényei Gábor*, ügyeletes rendőrkapitány, rendőrségünk ezen igen hasznavehető, ügyes kapitánya, *Koda Sándor dr.* kerületi orvossal, *Hegeyi József* rendőrkapitálral a helyszínére érkezett. *Vasdényei* az ügyes rendőr biztos szemével nyomban megállapította, hogy a gyilkosságot nem késsel, hanem egy erősebb fegyverrel, esetleg katonai oldalfegyverrel vagy karddal követték el és ez irányban haladéktalanul megkezdte a nyomozást. Azalatt *Szarabcsányi István*, kir. törvényszéki vizsgálóbíró és *Karácsonyi István*, kir. alügyész is megérkeztek és a legközelebbi vizsgálatot megindították a vizsgálatot.

A holttestek fekvéséről pontos helyrajzot vettek fel és *Koda Sándor dr.* orvos a sebekről állított ki orvosi látelvet.

Künn az utcán már százával tolongtak az emberek és mindenki tudni vélte már a tettest, noha annak kiderítését nagyon megnehezítette az a körülmény, hogy a tettes semmiféle bűnjelet nem hagyott hátra. A házban *Fuchs György* háztulajdonos anyja és *Fuchs György* fia aludtak. Mindketten a gyilkosság lármájára felébredtek és a kis Fuchs fiú az udvarba akart kimenni, hogy a sikoltozás okát megtudja, de nagyanyja lebeszélte:

„Ne menj ki, tán a korcsmáros veszekszik a feleségével. Mi közünk nekünk ahoz?”

Persze nem hitte, hogy azalatt egy emberi testbe bujtatott vadállat a legbestialisabb módon gyilkolt le két szerencsétlen, védtelen nőt.

A vizsgálat vezetők eleinte rablógyilkosságra gondoltak, de a szekrény, ahol a korcsmáros a pénzt tartogatta sértetlen volt és hiánytalanul megtalálták azt a kétszáz néhány koronát, amelyet a szekrényben őrzött. Tehát rablógyilkosságról szó sem lehetett.

A vizsgálatot a leányra terelte a figyelmet. Kétségtelenné vált, hogy miatta történt a rémes tragédia. Az udvarban a kerítés mellett egy asztal volt odaállítva, melyen egy erős láb sáros nyomai voltak láthatók. A kerítésen is meg volt állapítható, hogy a tettes azon át menekült rémes gyilkosságának színhelyéről, sőt a kerítés egy lécdarabja is le volt törve és a törés friss volt, szóval kétségtelen, hogy a vadállat a kerítésen át menekült el.

A vizsgálat a kaszárnyára terelte a figyelmet. A laktanya alig pár lépésre van a tragédia színhelyétől. A késő éjjeli időzött katoná felé irányult a gyanu. Idő közben *Karsányi Elemér* kir. ügyész, *Demetrovics Vladimir főkapitány*, *Waller Vilmos, ifju Zanbauer Agoston* rend-

örkapl is a indult

az új zalmas tóság déget tán tu

A tudta, hogy hanem kerítés

kaplár mondj és akk adta

órábar kerítés maga

fehére meg a amikor vele g

durván meggy Nadra

alig f De a le aka

áruhá tele v akkor jobban

katoná vették a ker

moqba Y

szinte az ugy kezére

K Vesels távozá a leán

lány a mer döfte

pedig Y

a trop van. A

kürtös és kir. kürtös

osztott M

leségé feljebb

A órákor hogy l

zódna zolási

tán me A

katoná törvény ni fog

D tömeg A hat

tak el T

legna Vasde Szabó

kir üg ügyész

ról, k igazsá

Az keltett vadalla

kossá

M

nak ö ember

örkapitányok, *Wachtl János* rendőrhadnagy is a helyszínére érkeztek és lázas kutatás indult meg a tettes után.

Atmentek a laktanyába. Bojčević Milivoj, az ügyeletes tiszthelyettes kalauzolta a borzalmas gyilkosság tettesét kutató polgári hatóság közegeit. Keresték a késő éjszakai vendéget: *Veselszki János*, zászlóalj kürtöst. — tán tud az felvilágosítást adni.

Az ügyeletes napos káplár, amikor megtudta, hogy *Veselszkit* keresik, jelentést tett, hogy *Veselszki* 3 óraker nem a főkapun át, hanem a laktanya hátsó részén levő istálló kerítésén át mászott be és a mitsen sejtő napos káplárnak megparancsolta, hogyha kérdezik mondja, hogy már este 9 óraker odahaza volt és akkor már lefeküdt. Ugyanezt a megbízatást adta egy másik káplárnak is, aki a hajnali órában hazatérő kürtöst a laktanya istálló kerítésén át látta mászni. Ezalatt előkerült maga a gyanúsított *Veselszki János* is. Krétafehéren, remegő térdekkel, reszkető testtel állt meg az őt kereső hatósági közegek előtt és amikor *Demetrovics Vladimir* főkapitány közölte vele gyanúját, felháborodva, rikácsoló hangon, durván támadt neki és kikérte magának ezt a meggyanúsítást. De nem sokáig kifabálhatott. **Nadrágján, zubbonyán és sapkáján még alig felszáradt friss vér nyomai látszóttak.** De a ruhadarabokon meglátszott, hogy a vért le akarta mosni, de a vér nem ment ki és áruhája lett. **Kihúzták a kardját, mely telis-tele volt vérről.** És a vakmerő bestia még akkor is szentelenül tagadta tettét, de mindjobban elhalványodott és a marcona kinézésű katoná bűnének sulya alatt *összeroskadott*. Levették a cipőjét, mely pontosan beleillett a kerítés mellett álló asztalon levő lábnyomokba.

Veselszki tagadása többé nem használt, szinte élettelenül vitték be a katonai fogdába, az ugynevezett egyesbe, hol bilincset raktak kezére, lábára

Kétségtelen bizonyítást nyert, hogy *Veselszki* kilesvén *Ritter Ferenc* és barátainak távozását, újra a korcsmába sompolygott és ott a leányon erőszakot akarván elkövetni, de a lány ellentállt, mire a vadállatias bestia a menekülő leány testébe több ízben bele döfte kardját, a leánya segítségére siető anyát pedig előlről terítette le a gyilkos kard.

Veselszki János, 1875-ben *Jantschban*, a troppai járásban született. Két gyermeke van. A 2-ik ulánus ezrednél szolgált, mint kürtös, ahonnan 1903. január 1-én a 6-ik cs. és kir. gyalogezredhez helyezték át és zászlóalj kürtös minőségben az ujvidéki zászlóaljhoz osztották be.

Marcona, durva, rábiatus ember, aki feleségével rosszul bánt. Kitűnő kürtös és ezért feljebbvalói szerettek.

A vadállatias ember, amikor hajnali 3 óraker hazaérkezett, feleségének meghagyta, hogy ha hazaérkezésének ideje felől tudakozódnak, *ugy éjjel 12 órát* mondjon. Alibiigazolási kísérleté azonban a bizonyítékok folytán meddő maradt.

A vadállat a katonai fogdában várja a katonai hatóság további intézkedéseit. *Haditörvényszék elé állítják*, mely felette ítékezni fog.

Déli 12 óraker még ezrekre menő morajló tömeg állta körül a laktanya vasrácsu kapuját. A hatóság közegei csak déli 12 óraker távoztak el a laktanyából.

Tudósításunk nem volna tökéletes, ha a legnagyobb elismeréssel nem emlékeznék meg *Vasdényei Gábor* ügyeletes rendőrkapitányról, *Szabó Imre* vizsgálóbíróról, *Harsányi Elemér* kir. ügyészről, *Karácsonyi István* kir. alügyészről és *Demetrovics Vladimir* főkapitányról, kiknek ügyessége juttatta oly hamar az igazságszolgáltatás kezére a gyilkos katonát.

Az eset városzerte mély megdöbbenést keltett és másról sem esik szó, mint erről a vadállatias módon végrehajtott rémes gyilkosságról.

Öngyilkos irnok.

Laszkafeld Géza versei.

Megirtuk *Laszkafeld Géza* ügyvédi irnoknak öngyilkossági kísérletét. Az életunt fiatal ember testéből azóta a golyót eltávolították és

ma már minden veszélyen túl van. Orvosi rendeletre ugyan még huzamosabb ideig lesz kénytelen a kórházban maradni, de felépüléséhez kétség nem férhet. Mult számunkban leközlött a fiatal öngyilkos néhány versét, amelyből kitétnik, hogy tettének oka: boldogtalan szerelem.

Laszkafeld Géza hetek óta foglalkozott öngyilkossági eszmékkel, amit versei bizonyítanak, melyeket hetekkel tettének elkövetése előtt irt meg. Érdekes az a verse, amelyben előre megírja édes anyja fájdalmát és amely így hangzik:

„Csendes zokogással
Néz a szenvedőre
Érzi, hogy szereti,
És mégis fél tőle.
Tudja, mennyit vétett
A szegény fiának,
S ez fájdalmat okoz
A szegény anyának.
Éltével fizetné
Most meg a fiáért
Csak ha megmenthetné,
Nem sirna magáért.
Lelkiismerete
Szörnyen marcangolja,
Fia halálának
Ő az okozója.

Kipirult ma a sápadt arc,
A szemek lázban égnek
S vadul forogva egy képzelt
Veszéllyel szembe néznek.
Hörgés tör a mellből elő,
Hab tudul az ajkára
É hánykolódik párnáin
Majd sirva, majd kacagva.

Küzd láthatatlan lelkekkel,
És üt a levegőbe,
És ágyának deszkáira,
Hogy véres keze tőle.

Tépi haját, veri mellét,
Ledobja ágyruháját,
Szegény anyja nem bir vele,
Rémülten hívja lányát.

Lefogják végre nehezen,
Csurog a verejtékük
Remegve nézik, az ifju
Ajka hogyan elkékült.

Im, elcsendesül a beteg,
Csak sóhajai szállnak,
E sóhajok hogy fáznak, óh,
A szenvedő anyának . . .

A lázas álmok lecsendesültek
Elszenvedett a beteg,
S im álmaiban a régmúlt egy képe
Szemei elé lebeg.

Egy másik versében a fiatal Troubadour szerelmes hurokat penget és így szól „isten-nőjéhez!”

Emlékül.

Szépséged megbüvöl, két szemed megéget,
Tekinteted édes, örjítő igézet,
Egy csók ez ajkáról, egy szó e szép szájból
Félistent csinálhat gyarló föld fiából.
Akinék e kis kéz lesz egykor jutalma,
Nem lesz azon többé a bűnnek hatalma.

Te vagy az édennek csábító Évéja,
Ember bájjának nincs, ki ellentállhat.
Ragyogó napugár, ha megáll melletted,
Irigen bámulja ő is szépségedet.
Kit te megszeretted, nem a másvilágon,
E földön lelé meg a szép Menyországot.

Ujvidéken, 1907. apr. 12.

L. G.

Még sok verset hagyott hátra, melyek mind reménytelen szerelemről, fiatal lelkének borongós hangulatáról tesznek tanúbizonyságot.

HIREK.

Szerbiai dalosok Ujvidéken. A Szerbia határain túl is jó hírnévnek örvendő „Belgrádi Stankovics dalegylet” e hó 30-án Binyicski karmester vezetése alatt külön hajón Ujvidékre rándul, hol előbb a gör. kel. szerb püspöki

templomban szent dalokat fog énekelni, délután 4 óraker pedig a Mayer szálló vígadójában az ujvidéki „Neven” című dalegylet égisze alatt hangversenyt fog rendezni, mely iránt főleg szerb körökben meleg érdeklődés mutatkozik.

Pósta—számárháton. Előre kell bocsájtanunk, hogy az itt elmondandó kis történet az Urnak ezerkilencszázhetedik esztendejében és nem Ázsiában történt, hanem néhány kilométerre Ujvidéktől: a titeli vasútvonalon fekvő *Yaskapu* állomáson. *Vermes Lajos* máv. ellenőr és postamester tegnap írásbeli jelentést tett az ujvidéki rendőrségnek, hogy e hó 17-én délelőtt 11 óraker *számárháton* az aznapi póstával útnak indította *Széchányi Sándort*, hogy a szállásiak részére érkezett póstát kézbesítse, de a levélhordó mai napig sem vissza nem jött, sem életjelt önmagáról nem adott. — A rendőrség a nyomozást megindította és az esetről, miután városunk a szállási pósta kézbesítéseért a postamesternek évente 1000 koronát fizet, erről a városi tanácsnak jelentést tett, mely viszont a külömben is fegyelmi alatt álló *Vermes Lajos* ellen az ujvidéki postafőnökségnél panaszt tett. A panasz szerint a postamester megbízhatlan levélhordókat alkalmaz és a gyorsan kézbesítendő póstát — *számárháton* látatja el. — És ez nem vics, hanem komoly valóság.

Mérnökeink figyelmébe Panaszos irást kaptunk, melyben el van mondva, hogy az Úri utcában levő és az örmény egyház tulajdonát képező új bérház előtt az építkezés idejéből a szállfák kiemelt helye még ma is befedetlenül áll, aminek esős időben az a következménye, hogy ott egész pocsolják, tengerszemek képződnek. A panaszt a mérnöki hivatal figyelmébe ajánljuk.

Mi van a Kossuth Lajos utcával? „Gyorsaság nem hozsorkányság”, — szoktuk hallani a vásári bódék bűvészeitől. És nekik igazuk is van. És mert igazuk van, tisztelettel kérjük a városi tanácsot, hogy mi lesz a *Kossuth Lajos, Rakóczi Ferenc* és a többi nagyjainkról elnevezett új utca feliratokkal? Régóta, még októberben elhatározta a városi törvényhatósági bizottság, hogy nagyjaink emlékézt azzal örökíti meg, hogy róluk egy-egy utcánkat nevezi el. Azóta *kilenc* hónap telt el és a táblák még nem készek, pedig higgyék meg, a gyorsaság nem hozsorkányság.

A borralaló . . . Egy tekintélyes és gazdag ujvidéki nagykereskedő, akinek neve K. F.-el kezdődik, tegnap a postán ép nagyobb pénzüsszeget adott fel, amikor egy öreg asszony megszólítja:

Jó uram, — mondja, — lenne szives nékem egy postautalványt megcimezni, katonafiamnak küldök egy pár keservesen összekuporgatott koronát.

A nagykereskedő szives-örömet tett eleget a kérésnek és az öreg anyóka kendőjéből nagy lassan kiolvasta, de előbb tiszter is megolvasta azt a három kemény koronát, amit katoná fiának küld. Amikor már feladta, elővett egy huszfillérest és az ámuló nagykereskedő markába nyomta.

— Vegyen ezért magának, jó ember egy szivart . . .

A hűledező kereskedő persze elutasította a pénzt, de az anyóka hajthatatlan maradt és újra csak mondogatta:

— Nè adja vissza, — ha nem dohányozik, vegyen érte mást, csak tartsa meg . . .

És az öreg asszony sehogyse akarta megérteni, hogy ennek a leborralalozott embernek sokezerszer annyi vagyon van, mint annak a szegény, öreg anyókéknak.

Mikor kifelé ment, még akkor is kínálta a hatost . . .

De nem kellett!

A tiz éves bün.

Bancsiékat elítélték.

Az utolsó esküdtszéki tárgyalás.

Kedden befejezték az esküdtek az esküdtszéki tárgyalást az év második ülészetét alkotó működésüket. A több mint két héten át tartó ülészetekhez hasonló volt az utolsó tárgyalás, mert két napig tartott.

Mint ismeretes, ez alkalommal a 10 évvel ezelőtt történt híres pirosi rablógyilkosság került „szönyegre”, amelynek tettesei, egy véletlen folytán, csak az év tavaszán jutottak az igazságszolgáltatás megtorló kezeibe.

Akik az efféle dolgokkal sokat törődnek, azok még emlékeznek e bűnpör eddigi történetére, de mert ilyenek kevesen vannak, röviden leírjuk ez előzményeket is.

Piroson, 1898. évi november hó 16. napján a kora délelőtti órákban özv. *Bancsy Imréné* szül. *Bátori Zsuzsát*, lakásának hátsó szobájában átmetesztet nyakkal halva találták.

A meggettett törvényszéki boncolás megállapította, hogy a halálos sérülést a megelőző éj folyamán idegen kéz ejtette.

Ennélfogva rögtön megindult az eljárás a tettes kézrekerítése iránt, de bár a vizsgálat a legszelebbebb mederben folyt, sikerre nem vezetett.

Az iratok irattárba kerültek s már a pletyka sem hordozta nyelvén szegény *Bátori Zsuzsa* szomorú történetét, mikor felvirradt 1907. évi április hó 1. napja.

Ezen a napon történt, hogy *Cziczerei Mihály* 42 éves, koldus *Omoravicán Márkus József* pirosi lakossal pálinkázott, azzal a *Márkus Józseffel*, aki 10 évvel ezelőtt *Bancsy Imréné* megölésével gyanúsítva volt s a gyanúból kifolyólag vizsgálati fogságot is szenvedett.

Ahogy a felhajtott poharak száma emelkedett, ugyanolyan arányban szaporodott *Cziczerei Mihály* ajkán is a szó, mignem egyszer csak azt találta kikottyantani, hogy *Bancsy Imréné* gyilkosa ő és *Bancsy Ferenc* pirosi lakos volt.

Márkus József ámulva hallgatta e leleplező szavakat s mikor ámulatából magához tért, rögtön a csendőrséghez sietett, ahol az esetről jelentést tett.

Az *omoravicai csendőrség* a feljelentés folytán azonnal megindította a bűnvádi eljárást s első lépéseként *Cziczerei Mihályt* letartóztatta.

Másnap már letartóztatva lett *Bancsy Ferenc* is s alig telt el pár nap, a rejtélyes ügy számai az *ujvidéki vizsgálóbíró, Szabó Imre* kezeibe kerültek.

A gyorsan lefolytatott vizsgálat adatai alapján az ügyészség meg is vádolta *Cziczerei Mihályt* és *Bancsy Ferencet* azzal, hogy özv. *Bancsy Imréné* *Bátori Zsuzsát* meggyilkolták s kirabolni megkísérelték.

E vád fölött ítétek hétfőn és kedden az esküdtek.

Az esküdttörzs elnöke volt: *Ernst Ödön*, bírói tagjai voltak: *Juhász Jenő* és *Sántha Armin* törvényszéki bírák; a jegyzőkönyvet pedig *Nyiry Béla* törvényszéki jegyző vezette.

Esküdtekként kisorsoltattak: *Szilágyi Sándor*, id. *Zanbauer Ágoston*, *Tóth K. Antal*, *Varga József*, *Popovics Milán*, *Bubori Lajos*, *Pekló Béla*, *Dr. Gyiszalovics Vidor*, id. *Mezey Imre*, *Takács János*, *Lehrer Mátyás* és *Morócz Ignác*; pótesküdtökként: *Szekeres Bálint* és *Rangl Endre*.

Kihallgatta először az elnök a szuronyos örök által elővezetett vádlottakat. A féllábu s már fegyházviselt *Cziczerei Mihály* mankóra támaszkodva adja elő vallomását.

Beösméri, hogy özv. *Bancsy Imréné* *Bancsy Ferenc* ölte meg azért, mert miatta folyton bajba volt a feleségével s hogy ő ezen cselekményt végignézte azzal a szándékkal, hogy ha kell, segíteni fog *Bancsynak* az asszony megölése körül. Beösméri azt is, hogy ezt a dolgot előre megbeszélték, sőt hogy már az esetet jóval megelőzően is biztatta őt *Bancsy Bátori Zsuzsa* megölésére ekképen: „Te ugy is szenvedtél már, ha egyszer a kutra jön lökd bele a kutba, vagy csapd fejbe a mankóddal!”

Előadta ezután *Cziczery*, hogy *Bancsy* azt is mondotta volna, hogy 1000 forintja van az asszonynak s ha megölték, azt is elveszik tőle s megosztózkodnak rajta. A megölés után kereste is *Bancsy* a pénzt, de nem találta.

Mikor *Bancsy Ferenc*, az 52 éves, vagyonos vádlott kihallgatására került a sor, védője, *dr. Szlezák Lajos* arra kérte a törvényszéket, hogy a kihallgatás zárt ülésben történjék.

Ezt a kérelmet a bíróság teljesítette is s így arról, hogy *Bancsy* mit vallott, nem írhatunk.

A vizsgálat során azonban *Bancsy* folyton tagadott s még azt is letagadta, hogy *Cziczerei* a kérdéses éjjelen *Piroson* volt s csak azt ismerte el, hogy *Bátori Zsuzsával* szerelmi viszonya volt s még 1898. november 15. napján este is volt nála a legbizalmasabb körülmények között.

Valószínű tehát, hogy a főtárgyaláson szintén ezeket mondta *Bancsy Ferenc*.

A vádlottak kihallgatásának befejeztével számos tanu kihallgatására került a sor.

Ezek részben arról bizonykodtak, hogy *Cziczerei Mihályt* sehol sem látták 1898. november 15. és 16. napján *Piroson* s hogy *Bancsy Ferenc* 1898. november 15. napján egész nap, este 8—9 óráig, *Fogarasi Dávidéknál* volt lakodalomban; továbbá, hogy az elhalt *Bátori Zsuzsa* szemrevaló, csinos asszony volt. Részben pedig azt tanúsították, hogy bár mindenki ott volt *Pirosról* a *Bancsy Imréné* temetésén, de mégis *Bancsy Ferenc* és a felesége nem volt látható a halottas háznak még a környékén sem.

A tanuk között volt a *Bátori Zsuzsa* megölésével tíz év előtt gyanúsított *Márkus József* is, aki főleg arról beszélt, hogy miként szölte el magát *Cziczerei Mihály Omoravicán*, az év tavaszán.

Tanuként megidézve voltak még *Bancsy Ferencné*, *Bancsy* vádlott felesége és *Új József Andrásné*, *Bancsy Ferenc* unokatestvére, de ők, mint közeli hozzátartozók, a vallomástétel megtagadták, ami a főtárgyaláson jelen voltak között élénk feltűnést kellett.

Miután így a bizonyító eljárás befejezést nyert, *Harácsonyi Jshván* kir. alügyész ügyesen felépített vádbeszédében arra kérte az esküdteket, hogy a vád értelmében mondják ki a vádlottakat bűnösnek.

Ezzel szemben *dr. Szlezák Lajos*, aki *Bancsy Ferencet* nagy buzgalommal védte és felmentést kért.

Cziczerei védője, *dr. Barta Félix* ügyvéd szintén a vádlottak bűnössége mellett érvelt hatáson, csak azt vitatta, hogy védenca nem tettestárs, hanem bűnség.

Erre *Ernst Ödön* nagyon alapos elnöki fejtegetése következett, melynek megtörtéttével az esküdtek meghozták azt a verdiktjüket, hogy *Bancsy Ferenc* mint tettes, *Cziczerei Mihály* mint bűnségű bűnösök a gyilkosság bűntetteiben s a rablás bűntetteiben a kísérletében, mihez képest a bíróság *Bancsy Ferencet* 15 évi fegyházra, *Cziczerei Mihályt* pedig 6 évi fegyházra ítélte.

Bancsy és védője az ítéletben megnyugodtak, mert perújítással kívánnak élni, ellenben *Cziczerei* és védője a büntetés enyhítése végett appelláltak.

Az ügyész szintén megnyugodott az ítéletben.

Bancsy mindjárt megkezdte is büntetését, *Cziczerei* pedig továbbra is vizsgálati fogságban maradt.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.

Felelős szerkesztő: Mayer József.

Társzerkesztő: Medvetzky Imre dr.

Csödtömegeladás.

Alulírott csödtömegmondnok részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a csödválasztmány határozata értelmében a *Raabstern testvérek* csödtömegéhez tartozó áruk és ingók (névszerint italok, szeszaruk, hordók, kádak és egyéb felszerelések) ajánlati versenytárgyalás útján fognak eladatni névszerint:

Üres hordók: 79, 80, 84, 85/90, 98/101, 103/105, 108/118, 120/21, 126, 133/37, 139, 141, 148, 150, 163/64, 189, 192, 219/225, 228, 230, 343/44, 373, 452, 525. szám cca. 1230 hltr, Kor. 5027/60 fillér és 320, 334/25, 330, 343. 375/76, 378/80, 395, 457, 520. 189 drb. különféle 15—100 ltr. hordó kor. 1131, összbecsérték kor. 6158/60 fillér

Üres kádak: 318, 344/361, 517/20. szám cca 3300 hltr. kor. 8462 becsértékben.

Likőrök: 176, 178, 180, 181/184. 186/188, 190/91, 193/199, 207, 241, 253/268 és 285. szám, cca 45 hltr. kor. 3474/80 fillér.

Szilvapálinka: egyszer és kétszer főtt, valamint ó szilvórium 91, 122, 126, 128/131, 143, 226, 229, 231/232, 236, 242, 245, 247, 273, 276/78, 287/88, 290/96, 298, cca 116 hltr. kor. 14797/59 fillér.

Bor: 449/451, cca 21 hltr. kor. 818
Écet: 304/305, 311, 312 szám cca 160 hltr 3319/10 fillér lefizetni.

4. Az ajánlat elfogadása esetén, tartozik vevő a vételért az ajánlat elfogadásától számított 8 nap alatt megfizetni és a vételi illetéket viselni. Az eladott áru 8 nap alatt veendő át a vevő által.

5. A csödválasztmány tettszése szerint bármely ajánlatot elfogadhat, vagy el nem fogadhat s az árukészlet értékesítése iránt újból és más módon is intézkedhetik.

6. Sem a tömegmondnok, sem a választmány a leltározott áruk mennyisége, tartalma és minőségeért szavatosságot nem vállal

Kelt Ujvidéken, 1907. június 18-án.

Rohonyi Gyula
ügyvéd, tömegmondnok.

Árverési hirdetmény.

Az *ujvidéki takarékpénztár* az alább felsorolt számok alatt elzalogosított, lejárt és ki nem váltott ékszereket 1907. évi június hó 25-én délután 3 órakor saját helyiségében elárverezzi s az árverezni szándékozók ez uton meghívja.

Ujvidéki takarékpénztár.

1045, 1121, 1140, 1185, 1188, 1205, 1218, 1225, 1229, 1230, 1241, 1246, 1274, 1280, 1293, 1238, 1300, 1306, 1315, 1318, 1320, 1331, 1338, 1339, 1340, 1341, 1343, 1246.

Répa-Mag

óvári, obendorfi ekendorg javított óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely és kora amerikai lófogu tengerik Karós és törpe babok. Gyorsfejlődési Poland china

Magyar-bikák

malacok, Pekingi gácsérok. Lámpanélküli költőgépek Pekingi kacsa-, emdei lud-, fehér és fekete Orpington toljásokra előjegyzéseket elfogad

gróf TELEKI ÁRVÉD

drassói uradalmi intézősége. u. p. Koczka.

Gábel Károly,

mosó- és vasaló intézete

UJVIDÉK, fő-utca 25. szám.

Legjobb kiszolgálás.

Vállal gallér, kézelő, ingeket stb. fehérműt finom tisztítására. 6—1.

Olcsó téglá.

Krsztonoslos György téglagyáros (kórkemence) B. Kula. 1 millió I. oszt. legjobb minőségű építőtéglá a Ferenc-csatornához szállítva 14 frt. 50 vasuti állomáshoz 16 forint. 3—2.

Egy butorozott utcai szoba

egy vagy két ur részére teljes ellátással, vagy a nélkül kiadó.

Ujvidék, Rézműves-utca 2 szám.

az evang. templom átellenében. 2—1